

Татарстан Республикасы

Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлегенде башкарма комитеты

КАРАР

15.11.2019 ел

№ 6

Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлегенде Башкарма комитетының «2016-2020 елларга Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлегенде мәдәниятне үстерү «муниципаль максатчан программасы турында» 2015 елның 29 октябрендәге 24 нче номерлы карарына үзгәрешләр кертү хакында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Мәдәният турында» 1998 елның 3 июлендәге 1705 номерлы Татарстан Республикасы Законы, Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының «Иске Ибрай авыл жирлегенде» муниципаль берәмлегенде Уставына таянып, Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлегенде башкарма комитеты

КАРАР БИРӘ:

1. Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлегенде Башкарма комитетының «2016-2020 елларга Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлегенде мәдәниятне үстерү» муниципаль максатчан программасы турында» 2019 елның 29 октябрендәге 24 нче номерлы карарына, кушымта итеп бирелә торган редакциядә «2016-2020 елларга Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлегенде мәдәниятне үстерү» муниципаль программасын бәян итеп, үзгәрешләр кертүгә.

2. Әлегә карарны хокукый мәгълүмат порталында бастырып чыгарырга: <http://pravo.tatarstan.ru/> һәм Аксубай муниципаль районы сайтында урнаштырырга: <http://aksubayevo.tatar.ru.>

3. Әлегә карарның үтәлешен контрольдә тотам.

Иске Ибрай авыл жирлегенде
башкарма комитеты житәкчесе

М.Г.Минигулов

ОЗАК СРОКЛЫ МУНИЦИПАЛЬ МАКСАТЧАН ПРОГРАММА
«2016-2024 елларга Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай
авыл жирлегендә мәдәниятне үстерү»

Программа паспорты

Программаның исеме	«2016-2024 елларга Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлегендә мәдәниятне үстерү»
Программа эшләү өчен нигез	Программа РФ, ТР Конституциясе, федераль законнар, ТР Законнары нигезендә эшлэнгән. Муниципаль берәмлек уставы, норматив хокукий актлар
Муниципаль заказчы - программаның координаторы	Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлеге башкарма комитеты
Төп эшләүчеләр программасын	Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлеге башкарма комитеты
Программаның максатлары	Аксубай районы Иске Ибрай авыл жирлегендә яшәүчеләрнең мәдәният, сәнгать һәм кинематография өлкәсендә агымдагы ихтыяжларын канәгатьләндерү һәм яңа ихтыяжларын формалаштыру, мәдәният, кинематография учреждениеләренә жирлек халкы һәм кунаклары өчен жәлеп итүчәнлеген арттыру Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлеге территориясендә яшәүче гражданның тормыш-көн күреш шартларын, экстремизм һәм терроризмга каршы тору, аларның күренешләрен кисәтү һәм кисәтү нигезендә аларның законлы хокукларын һәм мәнфәгатьләрен яклау дәрәжәсен күтәрү
Программаның бурычлары	1. Милли музыкаль традицияләргә саклау һәм үстерү, заманча музыка сәнгате үстерү; 2. Милләтара һәм конфессияара килешүне ныгыту, социаль, этник һәм конфессиональ жирлектә конфликтларны кисәтү һәм булдырмау; Халыкның террорчылык һәм экстремистлык идеологиясе күренешләренә карата түземсезлек атмосферасын булдыруга юнәлтелгән ижтимагый фидер формалаштыру
Тормышка ашыру сроклары	2016-2024 елларга
Ярдәмче программалар	- «2016-2024 елларга клуб концерт оешмалары һәм башкарма сәнгатьне үстерү»; «2016-2024 елларга терроризм һәм экстремизмны профилактикалау»

<p>Программаны финанслау күләме</p>	<p>2016-2024 елларга Программаны финанслау күләме 7365 мең сум тәшкил итә, шул исәптән: 2016 ел -666 мең сум 2017 ел-674 мең сум 2018 ел-682 мең сум 2019 ел-690 мең сум 2020 ел-698 мең сум 2021 ел-985 мең сум 2022 елда-990 мең сум 2023 ел -990 мең сум 2024 ел-990 мең сум Искәрмә: программаны финанслау күләме фаразланган характерда һәм бюджетлар формалаштыруны исәпкә алып, ел саен төзәтмәләр кертергә тиеш чараларны финанслашуга федераль һәм республика бюджетларыннан акча бүлеп биру.</p>
<p>Программаның максатларын һәм бурычларын тормышка ашыруның көтелгән ахыргы нәтижәләре (нәтижәләрне бәяләү индикаторлары) һәм аның бюджет нәтижәләгә күрсәткечләре</p>	<p>Программа чараларын гамәлгә ашыру 2020 елга кадәр арттырырга мөмкинлек бирәчәк: төрле дәрәжәдәге конкурсларда, фестивальләрдә катнашкан катнашучылар санын арттыру; массакуләм һәм мәдәни-массакуләм чараларда катнашучылар өлешен арттыру; үзешчән сәнгать клубларының формированиеләрен һәм анда катнашучылар санын арттыру; авыл жирлегә халыкларының этномәдәни үзәнчәлеген саклауга юнәлтелгән мәдәни акцияләр һәм программалар саны Дәүләт органнары, мәдәни-агарту учреждениеләре, милли-мәдәни берләшмәләр, шулай ук аерым гражданныр белән уртак проектлар саны 5 чарага кадәр тәшкил итә.; 1 авыл жирлегендә "Сабантуй" татар халык бәйрәме үткөрү саны; терроризм һәм экстремистлык күренешләренә барлык фактларына карата түземсезлек формалаштыруны камилләштерә; Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлегә территориясендә толерантлык, башка мәдәниятләргә карата хөрмәт идеяләрен пропагандалау һәм тарату өчен бердәм мөгълүмати киңлек булдыру; Яшьләр арасында этникара татулык һәм толерантлык атмосферасын ныгыту.</p>
<p>Программа үтәләшен контрольдә тотуны оештыру системасы</p>	<p>Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлегә советы; Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлегә башкарма комитеты.</p>

Программаны тормышка ашыру өлкәсенә Гомуми характеристикасы,

шул исәптән ул хәл итүгә юнәлдерелгән проблемалар да.

Хәзерге вакытта Аксубай муниципаль районының Иске Ибрай авыл жирлегендә 1 муниципаль мәдәният һәм сәнгать учреждениесе эшли. Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлеге мәдәният объектларының гомуми чөлтәре үз эченә ала: 1 һәркем алырлык китапханә, 1 мәдәни-ял итү тибындагы учреждение. Аксубай муниципаль районының Иске Ибрай авыл жирлегендә мәдәният һәм сәнгать өлкәсен үстерүгә 2019 елда жирлек бюджетыннан 690 мең сум акча тотылган. Тармакта 3 кеше эшли. Шул исәптән матди-техник базаны үстерүгә, тармак объектларын төзүгә һәм реконструкциялүгә, мәдәният учреждениеләре жиһазларын комплекслы мәгълүматлаштыру һәм модернизациялүгә зур акчалар тотыла.

Социологик тикшеренүләрдән күренгәнчә, мәдәният учреждениеләренә гамәлдәге чөлтәре халыкның ихтыяжларын тулысынча канәгатьләндерми. Халык бәяләвендә тәэмин ителешнең житәрлек дәрәжәдә тәэмин ителмәве беренче чиратта түбәндәге проблемалар белән бәйле:

мәдәният объектларын урнаштыруның тигезсезлеге, гамәлдәге учреждениеләренә чагыштырмача югары "үтемлек чиген" саклап калу;

мәдәният учреждениеләре тарафыннан күрсәтелә торган хезмәтләр күләме һәм төрләре гражданның сорауларына, теләкләренә һәм көтүләренә тулысынча туры килми;

мәдәният учреждениеләрен ял һәм ижат эшчәнлеге, Мәгариф һәм үзара белем бирү, чаралар үткөрү, һәм сәкәрләр берләшмәләре эшчәнлеге өчен заманча югары технологияле жиһазлар белән тәэмин итмәү, шулай ук мәдәният учреждениеләренә халыкның төрле категорияләре өчен, шул исәптән аз хәрәкәтләнә торган һәм тормыш эшчәнлегенә башка чикләр белән тәэмин итү чаралары белән житәрлек дәрәжәдә тәэмин ителмәгән;

сәнгатьнең төрле жанрларында (музыка, театр) фестиваль һәм башка программаларны (музыка, театр), концерт-филармония һәм күргәзмә эшчәнлегендә уздыру, концерт һәм башка сәнгать коллективлары өчен база сыйфатында файдалану өчен югары дәрәжәдә заманча комплекслар кытлыгы. Механизм преодоления существующих проблем в сфере культуры

Эчтәлеге проблема	Жиңу механизмы
Мәдәни-ял итү тәкъдимнәре гражданның сораулары диапазонын капламый	Мәдәни-ял итү эшчәнлеге өлкәсендә эшнең яңа формаларын һәм методларын керту
Мәдәният учреждениеләренә матди-техник базасының житәрлек дәрәжәдә үсмәве	Матди-техник базаны ныгыту һәм тармакны мәгълүматлаштыру, жиһазларны модернизацияләү, бюджеттан тыш чараларны, дәүләтнеке булмаган структураларны жәлеп итү
Мәдәният учреждениеләренә инвалидлар, тормыш эшчәнлеге чикләнгән затлар өчен житәрлек	Мәдәният учреждениеләрен махсус техника белән тәэмин итү, мәдәният учреждениеләрен инвалидлар һәм аз хәрәкәтләнүче башка гражданның өчен уңайлы

дәрәжәдә уңайлы булмавы	итү, дистанцион хезмәт күрсәтүне үстерү
Инновацион мәдәни проектларны эшләү һәм гамәлгә кертү зарурилыгы	Инновацион проектларга, ижади остаханәләргә грант ярдәме күрсәтү

Хәвеф-хәтәр белән идарә итү һәм жайга салу чаралары

максаты-аларның программаның максатларына ирешүгә йогынтысын киметү.

Программаны тормышка ашырганда хәвеф - хәтәрләргә Анализ ясауны муниципаль заказчы – программаның координаторы-Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлегә башкарма комитеты башкара.

Иң житди рискларга ярдәмче программаларны гамәлгә ашыруның финанс һәм административ рискларын кертергә мөмкин. Финанс риски программа буенча кабул ителгән финанс йөкләмәләрен тулысынча үтәмәдән гыйбарәт. Финанс рискын чикләү ысулы булып программа чараларының финанс күрсәткечләренә һәм күрсәткечләргә ирешелгән нәтижәләргә карап ел саен корректировкалау тора. Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлегә бюджетыннан Программа чараларын финанслау куркынычын минимальләштерү мәдәният, социаль партнерлык өлкәсендә инновацион проектларның инвестицион жәлеп итүчәнлегә механизмдарын формалаштыру юлы белән тормышка ашырыла. Административ риск ярдәмче программаларның максатларын һәм бурычларын үтәмәүгә китерергә мөмкин булган программа белән нәтижәсез идарә итүгә бәйле. Административ рискны чикләү ысуллары булып тора:

программа чараларының үтәлешен тикшереп тору һәм Программаны тормышка ашыру белән идарә итү механизмын камилләштерү;

программаны тормышка ашыруның еллык планнарын формалаштыру;

программаның күрсәткечләрен (индикаторларын) үтәү мониторингы;

программаны гамәлгә ашыру барышы турында халыкка мәгълүмат бирү һәм мәгълүматларны ачык бастырып чыгару.

Хәвеф - хәтәрләр белән идарә итү буенча чаралар күрү программаны тормышка ашыру мониторингы һәм аның нәтижәлеге бәяләү нигезендә программаның координатор-муниципаль заказчы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Төп максатлар, бурычлар, ахыргы нәтижәләргә тасвирлау
Программа һәм аны тормышка ашыру сроклары.

Программаның максаты - 2016-2024 елларга «Татарстан Республикасы мәдәниятен үстерү» республика программасы белән билгеләнгән Татарстан Республикасы Дәүләт мәдәни сәясәте приоритетларына нигезләнгән.

Аксубай муниципаль районының Иске Ибрай авыл жирлеген социаль-иқтисади үстерү максатларында мәдәният һәм сәнгать өлкәсен тотрыклы үстерү өчен кирәкле шартлар тудыру белән беррәттән, әлеге программаның стратегик максаты булып Аксубай муниципаль районының Иске Ибрай авыл жирлегендә яшәүчеләрнең мәдәният, сәнгать өлкәсендә агымдагы ихтыяжларын канәгатьләндерү һәм яңа ихтыяжларын формалаштыру, мәдәният, сәнгать учреждениеләренә жәлеп итүчәнлеген арттыру тора. Әлеге максатка ирешү өчен системалы характерда булган кайбер мәсьәләләргә, шул исәптән, хәл итәргә кирәк:

милли музыкаль традицияларне саклау һәм үстерү, заманча музыка сәнгәтен үстерү;
Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлегендә халык сәнгәт кәсепләрен саклау, өйрәнү һәм үстерү;

Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлеге территориясендә урнашкан мәдәни мирас объектларының сакланышын һәм нәтижәле кулланылышын тәмин итү;

төбәкара һәм милләтара мәдәни хезмәттәшлекне үстерү өчен шартлар тудыру

Программа үзенчәлекле бурычлары тиешле ярдәмче программаларда чагылдырылган программа чараларын гәмәлгә ашыруның муниципаль дәрәжәсен күздә тоту.

«2016-2024 елларга концерт оешмаларын һәм башкарма сәнгәтне үстерү» подпрограммасы милли музыкаль традицияларне саклау һәм үстерү, заманча музыка сәнгәтен үстерү максатын куя. Жирлекнең муниципаль концерт оешмалары чөлтәренәң бүгенге торышын, концерт учреждениеләренәң 2024 елга кадәр үсеш перспективаларын чагылдыра.

«Аксубай муниципаль районының Иске Ибрай авыл жирлегендә терроризм һәм экстремизмны профилактикалау» ярдәмче программасы терроризм һәм экстремистлык күренешләренәң барлык фактларына карата түзеп тормауны, Аксубай муниципаль районының Иске Ибрай авыл жирлеге территориясендә толерантлык, башка культураларга карата хөрмәт идеяләрен пропагандалау һәм тарату өчен бердәм мәгълүмат киңлеген формалаштыруны камилләштерә;

Срок реализации Программы - 2016 - 2024 годы.

Программаның ресурс белән тәмин ителешен нигезләү.

Программаны тормышка ашыруны финанс ягыннан тәмин итү законнарда билгеләнгән тәртиптә бирелә торган федераль бюджет, Республика, шулай ук Аксубай муниципаль районының Иске Ибрай авыл жирлеге бюджеты акчаларын куллануны күздә тоту.

Программаны финанслауның гомуми күләме 7365 мең сум тәшкит итә, шул исәптән:

2016 ел-666 мең сум

2017 ел- 674 мең сум

2018 ел- 682 мең сум

2019 ел- 690 мең сум

2020 ел- 698 мең сум

2021 ел-985 мең сум

2022 елда- 990 мең сум

2023 ел -990 мең сум

2024 ел-990 мең сум

Программаны тормышка ашыруны ресурслар белән тәмин итү фаразланган характерга ия һәм, тиешле бюджетлар мөмкинлекләрен исәпкә алып, ел саен корректировкаланырга тиеш.

Программаны тормышка ашыру механизмы.

Программа чараларын тормышка ашыру барышында муниципаль заказчы-координатор төп башкаручыларның үзара хезмәттәшлеген тәэмин итә, чараларны тормышка ашыру барышын һәм турыдан-туры башкаручыларның акчаларын нәтижәле файдалануны контрольдә тотат. Программа чараларын тормышка ашыру программа заказчысы тарафыннан Программа чараларын башкаручылар белән төзелә торган муниципаль контрактлар нигезендә, Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы норматив хокукый актлары нигезендә катгый рәвештә гамәлгә ашырыла.

Программаның социаль-икътисадый нәтижәлелеген бәяләү.

Мәдәниятнең фундаменталь үзенчәлеге шунда ки, мәдәният эшчәнлегенә мөһим нәтижәләре вакыт буенча билгеләнгән Социаль эффектта чагылыш таба һәм интеллектуаль потенциалны арттыруда, шәхесләрнең кыйммәтле ориентирларын һәм үз-үзләрен тоту нормаларын үзгәртүдә чагыла.

Программада мәдәни эшчәнлекнең агымдагы нәтижәләрен генә тасвирлый торган индикаторлар системасын һәм цифрлы күрсәткечләрне куллану күздә тотыла. Шулай ук вакытта конкрет Подпрограммада үзләренә нәтижәлек күрсәткечләре булырга мөмкин. Программаны һәм аның ярдәмче программаларын гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген бәяләү Программаның муниципаль заказчы - координаторы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Программаны тормышка ашыруның төп социаль-икътисади нәтижәсе.

Аккубай муниципаль районының Иске Ибраһим авыл җирлегендә яшәүчеләрнең тормышында һәм, димәк, Аккубай муниципаль районының Иске Ибраһим авыл җирлегендә яшәү сыйфатын күтәрүдә, мәдәният өлкәсендә модернизация курсы тормышка ашыру өчен уңай җәмәгать мөһим булдыруда мәдәниятнең социаль ролен күтәрүдә чагыла. Бу эффект аерым алганда чагылыш табачак:

Аккубай районының Иске Ибраһим авыл җирлегендә яшәүче халыкларның үзенчәлеге белән бергә бөтенлекне саклап калырга ярдәм итә торган мәдәни кинлекнең бердәмлеген ныгытуда;

иҗади эшчәнлек өчен уңай шартлар тудыру, халыкка тәкъдим ителә торган мәдәният һәм сәнгать өлкәсендәге мәдәни байлыкларның һәм мәгълүматларның төрлелеге һәм һәркем өчен мөмкин булуы өчен уңайлы шартлар тудыру;

мәдәниятне икътисадый үстерү процессларын активлаштыруда һәм тармакка җәлеп ителә торган дүрләткеч булмаган ресурсларны үстерүдә;

Мәдәниятне үстерү бурычлары әйләнә-тирә мөһимне саклау бурычлары белән тыгыз бәйләнгән. Кагыйдә буларак, бу элемент мәдәни ландшафтларны һәм истәлекле урыннарны саклау өлкәсендә, музей-тыюлыклар эшчәнлегендә чагыла. Истәлекле урыннар һәм саклана торган тарихи-мәдәни территорияләр системасын формалаштыру Экология һәм табигый мирасны саклау проблемаларын хәл итүгә турыдан-туры бәйле. Шулай итеп, Программа әйләнә-тирә мөһимне саклау бурычы белән тыгыз элементдә мәдәниятне үстерү проблемаларын хәл итә. Программаны тормышка ашыруның нәтижәлелеге программада каралган максатчан индикаторларның һәм күрсәткечләрнең факттагы ирешү дәрәжәсе буларак бәйләнә.

**«2016-2024 елларга клуб концерт оешмалары
һәм башкарма сәнгатьне үстерү» ярдәмче программасы»**

Паспорт

Муниципаль ярдәмче программаның исеме	«2016-2024 елларга клуб концерт оешмалары һәм башкарма сәнгатьне үстерү»
Муниципаль ярдәмче программаның максаты	<p>Аксубай районының Иске Ибрай авыл жирлеге территориясендә бердәм мәдәни киңлек булдыру һәм саклау;</p> <p>- мәдәният учреждениеләренең муниципаль берәмлекләренең жирле үзидарә органнары, ижтимагый берләшмәләр һәм оешмалар , мэгариф системасы учреждениеләре, массакуләм мэгълүмат чаралары, ижади һәм дини оешмалар белән ведомствоара хезмәттәшлеген үстерү;;</p> <p>- халыкта гражданлык тәңгәллеген, әхлакый-әхлакый һәм толерант караш формалаштыру буенча эшчәнлекне тормышка ашыру.</p> <p>- эш юнәлешләрен һәм рәвешләрен камилләштерү ;</p> <p>- мәдәни-ял итү учреждениеләрендә чараларның сыйфатын арттыру</p>
Муниципаль ярдәмче программаның бурычлары	<p>Жирлекнең мәдәниятен, сәнгәтен үстерү, тарихи-мәдәни мирасын саклау һәм популярлаштыру өчен шартлар тудыру.</p> <p>План нигезендә массакуләм һәм бәйрәм мәдәни-массакуләм чаралар үткәрү.</p> <p>Мәдәни-ял чараларында катнашучылар санын арттыру.</p> <p>Халык арасында гражданлык тәңгәллеген формалаштыруны, ижади потенциалны ачуны, толерантлык, этникара һәм конфессияара мөнәсәбәтләр культурасын тәрбияләүне тәэмин итә торган «мәдәният " өлкәсендә системаны үстерү һәм модернизацияләү</p>
Муниципаль ярдәмче программаның муниципаль заказчысы	ТР Аксубай МР Иске Ибрай авыл жирлеге башкарма комитеты
Муниципаль ярдәмче программаны эшләүче	ТР Аксубай МР Иске Ибрай авыл жирлеге башкарма комитеты
Муниципаль ярдәмче программаны гамәлгә ашыру сроклары	2016-2020 еллар.
Муниципаль ярдәмче программаны финанслау чыганаклары, шул исәптән еллар	<p>Финанслау чыганаклары булып Аксубай МР Иске Ибрай авыл жирлеге бюджеты акчалары тора</p> <p>Чыгымнар (мең сум).</p>

буенча да:						
	нибары	2016	2017	2018	2019	2020
Жирле бюджет акчалары	7365	666	674	682	690	698
		2021	2022	2023	2024	
		985	990	990	990	
Муниципаль ярдәмче программаны тормышка ашыруның планлаштырылган нәтижеләре	Гөрле дәрәжәдәге конкурсларда, фестивальләрдә катнашкан катнашучылар санын арттыру; Клуб формированиеләрендә катнашучылар алган дипломнар, премияләр санын арттыру; Массакүләм һәм мәдәни-массакүләм чараларда катнашучылар өлешен арттыру; Үзешчән сәнгать клубларының формированиеләрен һәм анда катнашучылар санын арттыру;					

I. подпрограмманы гамәлгә ашыру өлкәсенә Гомуми характеристикасы, шул исәптән ул хәл итүгә юнәлдерелгән проблемалар да.

Халыкның рухи тормышын оештыручы факторларның берсе буларак, мәдәниятнең социаль роленә артуы жәмгыять үсешенә заманча этабы булып тора. Шуңа күрә вакытта мәдәният кешеләргә рухи тәҗрибә буларак кына түгел, ә һәр кешенең иҗатка сәләтен формалаштыручы, кеше яшәеше нигезләрен, цивилизацияле тормыш рәвешләрен саклап калу сәләтенә нигез салучы үзенчәлекле чынбарлык буларак та чыгыш ясей. Иҗади көчләрен, кешенең сәләтләрен һәм талантыларын күрсәтү һәм үстерү өчен кирәкле шартлар булу жәмгыятьнең мәдәни үсешенә мөһим критерий булып тора. Халыкның тормыш сыйфатын яхшыртуга юнәлдерелгән мәсьәләләрне хәл итү жирле үзидарә органнарының мәдәният өлкәсендәге вәкаләтләрен гамәлгә ашыру белән билгеләнә һәм әлеге проблемаларны программа-максатчан метод нигезендә хәл итәргә кирәк. Муниципаль ярдәмче программа чараларын тормышка ашыру мәдәният учреждениеләренә матди-техник базасын ныгытуга юнәлдерелгән – Бу Аксубай районы Иске Ибраһим авыл жирлегенә социаль-иқтисади үсешенә иң мөһим ресурсларыннан берсе буларак мәдәниятне хәзерге шартларда тануны билгеләүче конкрет адымнар.

Ярдәмче программа чараларын гамәлгә ашыру мәдәни эшчәнлекнең барлык субъектлары катнашында социаль әһәмиятле максатларга ирешергә мөмкинлек бирчәк, бюджет ресурсларын нәтиҗәле тотуны тәмин итәчәк һәм ярдәм итәчәк:

1. Жирлекнең мәдәниятен, сәнгать үстерү, тарихи – мәдәни мирасын саклау һәм популярлаштыру өчен шартлар тудыру.
2. План нигезендә массакүләм һәм бәйрәм мәдәни-массакүләм чаралар үткөрү.

ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММА ЧАРАЛАРЫ ИСЕМЛЕГЕ

1. Мәдәни-ял итү юнәлешендә системаны модернизацияләү.

Әлеге процессны камилләштерү буенча чаралар системасы тарафыннан күздә тотыла:

- клуб, китапханә системасында халык белән эшләүнең өстенлекле юнәлешләрен билгеләү;
- инновацион формалар һәм методлар үсеше;
- районның муниципаль берәмлекләре белән хезмәттәшлекне тәмин итү;
- мәдәни-ял чараларын популярлаштыру.

Мәдәни-ял итү учреждениеләрендә мәгълүмати, фәнни-теоретик һәм методик тәмин ителеш.

- «мәдәният» өлкәсендә программалар һәм методикалар комплексын эшләү;
- балаларда, яшүсмерләрдә һәм яшьләрдә патриотик тәрбия бирү формаларын, методларын һәм чараларын эшләү;
- жирлекнең социаль-иқтисади үсешендә тагын да кирәк мәдәният учреждениеләре өчен шартлар тудыру;
- халыкның иҗади потенциалын үстерүгә булышлык күрсәтү;

. Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлегендә терроризм һәм экстремизмны профилактикалау ярдәмче программаның паспорты

Ярдәмче программаның исеме	» Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлегендә терроризм һәм экстремизмны профилактикалау " (алга таба - Ярдәмче программа)
Төп эшләүчеләр	Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлеге башкарма комитеты
Ярдәмче программаның максаты	Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлеге территориясендә яшәүче гражданның тормыш-көн күреш шартларын, экстремизм һәм терроризмга каршы тору, аларның чагылышларын кисәтү һәм кисәтү нигезендә аларның законлы хокукларын һәм мәнфәгатьләрен яклау дәрәжәсен күтәрү
Ярдәмче программаның бурычлары	Милләтара һәм конфессияара килешүне ныгыту, социаль, этник һәм конфессиональ жирлектә конфликтларны кисәтү һәм булдырмау; Халыкның террорчылык һәм экстремистлык идеологиясе күренешләренә карата түземсезлек атмосферасын булдыруга юнәлтелгән ижтимагый фикер формалаштыру
Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру сроклары һәм этаплары	2016-2024 еллар.
Ярдәмче программаны финанслау күләмнәре һәм чыганаclarы:	Татарстан Республикасы Аксубай муниципаль районының Иске Ибрай авыл жирлеге бюджеты акчалары исәбеннән ярдәмче программаны финанслауның гомуми күләме 33 мең сум тәшкил итә, шул исәптән 2016 ел-2 мең сум 2017 ел-2 мең сум 2018 ел -2 мең сум 2019 ел-2 мең сум 2020 ел-5 мең сум 2021 ел -5 мең сум 2022 ел-5 мең сум 2023 ел -5 мең сум

	<p>2024 ел -5 мең сум</p> <p>Искәрмә: ярдәмче программаны финанслау күләме фаразланган характерга ия һәм тиешле елга тиешле дәрәжәдәге бюджетларны формалаштыруны, шулай ук чараларны финанслашуга район һәм республика бюджетыннан акча бүлеп бирүне исәпкә алып, ел саен корректировкаларга тиеш.</p>
<p>Ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның көтелгән нәтижеләре</p>	<p>Ярдәмче программа чараларын тормышка ашыру терроризм һәм экстремистлык күренешләренең барлык фактларына карата түземсезлек формалаштыруны камилләштерә;</p> <p>Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлеге территориясендә толерантлык, башка мәдәниятләргә карата хөрмәт идеяләрен пропагандалау һәм тарату өчен бердәм мәгълүмати киңлек булдыру;</p> <p>Яшьләр арасында этникара татулык һәм толерантлык атмосферасын ныгыту.</p>
<p>Ярдәмче программаның үтөлешен тикшерүдә тотуны оештыру</p>	<p>Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлеге Советы</p> <p>Ярдәмче программаны гамәлгә ашыруны контрольдә тоту.</p>

II. Программа чишелешенә юнәлтелгән проблеманың характеристикасы.

Ярдәмче программаны эшләү һәм гамәлгә ашыру өчен нигезне Россия Федерациясе Конституциясе, шәхес, жәмгыять һәм дөләт иминлеген тәмин итү өлкәсендәге федераль законнар, 2009 елның 5 октябрәндәге Россия Федерациясендә терроризмга каршы тору концепциясе, 2025 елга кадәрге чорга Россия Федерациясендә дөләт милли сәясәте стратегиясе, шулай ук миллиәтара, диниара мөнәсәбәтләрне гармонияләштерүгә һәм яшьләрне патриотик тәрбиялүгә юнәлтелгән башка стратегияләр, концепцияләр, нигезләр тәшкил итә.

Хәзерге вакытта Аксубай районының Иске Ибрай авыл жирлегендә дүрт дини оешма теркәлгән, шул исәптән 4 мөселман оешмасы; православие оешмасы 0; теркәлгән дини оешмалар: 4 мөселман оешмасы.

Ижтимагый-сәяси, миллиәтара һәм конфессияара мөнәсәбәтләрнең торышы төрле социаль төркем, миллиәт һәм дин вәкилләре арасында тотрыклылык, дустанә, конструктив хезмәттәшлек һәм хезмәттәшлек белән характерлана. Соңгы елларда эшләп килүче Мөселман мәчетләрендә дин тотучылар саны артты.

Шуның белән бергә, ярдәмче программаны эзерләү һәм аны алга таба гамәлгә ашыру зарурлыгы Татарстан Республикасында терроризмга һәм экстремизмга каршы көрәш өлкәсендәге бүгенге вазгыять киеренке булып калу белән бәйле.

Хәзерге вакытта терроризм һәм экстремизмга каршы көрәш практикасы дөләт хакимияте, жирле үзидарә, ижтимагый хәрәкәт һәм барлык гражданның тырышлыгын берләштерүне таләп итә.

Чараларны үтәү Аксубай муниципаль районының Иске Ибрай авыл жирлегендә торган ин кискен проблемаларны, террорчылыкка каршы тотрыкчылык дәрәжәсен күтәрүнең уңай тенденцияләрен булдыру ягыннан хәл итәргә мөмкинлек бирәчәк, нәтижәдә гомуми куркынычсызлыкны ныгытуга турыдан-туры йогынты ясаычак.

III. Программа чаралары.

«Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлегендә терроризм һәм экстремизмны кискәтү»

№ п/п	Чаралар исеме	Үтәү срогы	Башкаручы (киләшү буенча)
1	Өстәмә чаралар күрү:	2016-2024 еллар	Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлегендә башкарма комитеты, Аксубай муниципаль районы Башкарма комитетының «Мәдәният бүлеген» МКУ, яшьләр эшләре һәм спорт бүлеген.
2	авыл яшьләрен эш белән тәэмин итү, буш вакытларын үткәрү һәм һөнәри белем алу мөмкинлекләрен киңәйтү; авыл яшьләренең иҗтимагый хәрәкәтен үстерү буенча эш алып барыла.	2016-2024 еллар.	Яшьләр эшләре һәм спорт бүлеген, МКУ «Мәдәният бүлеген», МКУ «Мәгариф бүлеген»
3	Яшүсмерләр арасында экстремизмны профилактикалау өлкәсендәге программалар һәм проектларның республика конкурсында катнашу һәм аларны балалар һәм яшьләр оешмалары эшчәнлегендә гамәлгә ашыру.	2016-2024 еллар.	Авыл жирлегендә башлыгы
4	Жирлек дини берләшмәләрендә дин тотучыларга, диндарларга, терроризмны һәм экстремизмны бәяләүгә юнәлдерелгән вәгазьләр һәм жомга намазлары вакытында даими рәвештә мөрәҗәгать итүне башлап жиберергә кирәк.	2016-2024 еллар.	Россия МВДның Аксубай районы буенча бүлеген (киләшү буенча)
5	Басма һәм электрон массакуләм мәгълүмат чаралары материалларына, укыту-методик әдәбият һәм башка басмаларга экспертиза үткәрүне оештырырга.	2016-2024 еллар.	Россия Эчке эшләр министрлыгының Аксубай районы буенча бүлеген (киләшү буенча), Иске Ибрай авыл жирлеген башкарма комитеты
6	Потенциаль куркыныч объектларны паспортлаштыру.	2016-2024 еллар.	Аксубай муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф бүлеген, мәдәният бүлеген, ОДМС

7	Жәмгыяттә әхлакий сәламәтлекне ныгыту, милләтара һәм динара мөнәсәбәтләр, кешеләр күп була торган объектларның, халыкның тормыш-көнкүрешен тәэмин итүче объектларның террорчылыкка каршы якланышы мәсьәләләре буенча «түгәрәк өстәлләр» уздыру.	2016-2024 еллар.	Россия МВДның Аксубай районы буенча бүлеге (киләшү буенча),
8	Формаль булмаган берләшмәләрне ачыклау буенча рейдлар.	2016-2024 еллар.	ТР буенча Россия ФМХИ Аксубай районындагы бүлекчәсе(киләшү буенча),
9	Теркәлмәгән дини һәм милли берләшмәләрне ачыклау өчен дини конфессияләр вәкилләре һәм милли диаспоралар вәкилләре белән әңгәмәләр үткәрү	2016-2024 еллар	Аксубай муниципаль районы Иске Ибрай авыл жирлегенә башкарма комитеты, Россия МВДның Аксубай районы буенча бүлеге(киләшү буенча), «ТР буенча 102 ФПС» федераль янгынга каршы хезмәтә (буенча) ярашу)
10	Гадәттән тыш хәлләр килеп чыккан очракларда кешеләр күп була торган биналарда гамәлләр буенча үкү дәрәсләре үткәрүне оештыру	2016-2024 еллар	Аксубай муниципаль районы Башкарма комитетының мәгариф бүлеге, дини конфессияләр вәкилләре (киләшү буенча), Россия МВДның Аксубай районы буенча бүлеге(киләшү буенча))
11	Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгының коррупциягә каршы сәясәтен тормышка ашыру гамәлләре турында хисаплар	елында	«Авыл таңнары» газетасы редакциясе» (киләшү буенча), Иске Ибрай авыл жирлегенә клубларында стендлар